

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖИВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овај листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишна безъ завитка 14. цв. а по год. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год
скупљъ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларию по' цв. на пола год.

П О З Д Р А В Љ

ЧИТАТЕЉИМА ШУМАДИНКЕ.

Ново лето, Шумадинка стара,
Иде опетъ, да васъ разговара.
Ко е вес'о, да га јоштъ весели,
Ко е тужанъ, да съ њимъ тугу дели,
Ко е боланъ, да му лека тражи,
Забринутог' да шапомъ разблажи.
Ко се труди за напредакъ лепи,
Да га фали и у томе крени.
А ко руши нашу србску славу,
Да га ружи и туче у главу.

Да честита сваке гамъ радости,
Из' свег' света доноси новости.
Да оное што с' учити даде,
Гди што каже што јоште незнаде,
Ко зна болъ нек' опетъ повтори,
Тыме неће нигда бити горй.
Да вамъ явля, шта с' у свету збива,
Кои губи, а ко задобива.
Непоштене кад' време улучи,
Што год' може да иј опаучи,

Та од' свашта она нешто быће,
О свачему свашта доносиће.
За учена као и за проста,
Шумадинка доносиће доста.
И за оног', кои землю оре,
И за оног', пред' ким' слуге дворе.
И за оне, кои игломъ боду
И за оне, што с' окати воду.
И за оне, што само ленюю,
И за оне, што моремъ тргую.

Та за сваког' она нешто носи,
А од' сваког' само едно проси.
Ние новце — хе, шта намъ е стало!
Ил' имали доста или мало.
Већ' то едно, то е Срби само,
Еданъ другог' болъ да познамо.
Да с' сећамо нашй грдни рана,
И да знамо шта намъ е обрана,
Да у срцу свакога Србина,
Влада слога, любовъ и истина.

То е да смо еданъ другомъ браћа,
Обшта полза да намъ буде слаћа.
Да с' манемо злобе и пакости
Еданъ другомъ грехе да опрости,
Да у свакомъ Србину Србина
Мы гледамо, а не душманина.
Кои оће само Србинъ да е,
Ма и нези'о србски онъ добаръ е.
Да презремо поедине ствари,
Но за обштностъ само да се мари.

Да любимо когод' добро твори,
И ко србски милуе да збори.
Да држимо чврсто се за руке
Еданъ другомъ да блажимо муке,
И у дану и у тамной ноћи,
Еданъ другомъ да смо у помоћи.
Да се старог' косова сећамо,
Па неслоги да се већ' недамо.
Да себичне оставимо страсти,
Кое воде свеобитной пропасти.

Быти поштень говорит' искрено,
Одъ Бога намъ не запрешено.
Пређе свега Србию любити,
Томе неће нико замерити.
Нек' све трае, и све прође брзо,
Само она нек' намъ стои тврдо.
То е котва србства разтераногъ,
То надежда рода разплаканогъ.
То плодъ цыглы тешки уздисая,
Крозъ векове што у робству стая.

Улюбави справъ србског' народа,
Безгранична дата е слобода.
И сметати ту нам' нико неће,
Быт' србиномъ слободно е веће.
— Та чудна е наша историја!
Найновја ка и најстарија,
Пуна бѣде и ратне несреће,
И неслоге, издае и смеће.
Ал' е пуна и одважны дѣла,
С' римлянима што б' с' мерити смела.

Имали смо мы негда кралѣве,
И жупане, войводе, цареве.
Имали смо войске изабране,

Што и данас србско име бране,
И овуда у нашим краима,
Мы смо были наслѣдници Рима.
Ор'о нашъ е два путъ Балкан' прешо,
И два пута на Цариградъ пошо,
Да с' обнови Бизанція стара
У рукама србски господара.

Имали смо снагу много већу,
Али ја! — нема смо срећу.
Све то сруши с' и све то пропаде,
Само робство и жалость остаде.
Ко бы срећан' тай погибе одма,
Не дочека пропасть свога дома.
Ко немог'о муке подносити,
Тай се у свет' мор'о уклонити.
Отишао да туђина служи,
Ал' довека да за кућом' тужи.

Други опет' у шуме се дали
И у тврде стѣпе закопали.
Црна гора њима е обрана,
Од' косова до данашњег' дана.
Пропадосмо, одавно е было
Ал' се не јошть заборавило,
Нити ће се заборавит' моћи
Док' е дана и докле е ноћи
Та четири пуна столѣтја
Немадосмо народног' бытја.

Србја се наша онда была
Сва у црно одъло завила.
Кукајући о косову песне
Трпила е яничаре бесне.
Наше реке нису текле водомъ,
Већ' текле су чистом' србскомъ сузомъ.
Нит' у шуми беше други птица,
Кромъ самы сынѣ кукавица.
Србин' свуда међ' зверове с' крио,
Те слободно кодъ њи сузе лио.

Та Србство е много претрпило,
На њму се сво зло превршило.
Насилја безакона рука,
Много му е измишляла мука.
Гди е годе Србинъ кои быо
Свуда му е животъ загорчио.
Одсвуда смо были мы стеснѣни,
И од' сваке стране заедени,
А свем' томе неслога е клета,
Узрокъ была — и србска освета

Али шта е учинити можно,
Кад' се Срби само држе сложно,
Показасмо мы целоме свету,
И врати смо слободу отету.
Под' Милошемъ и под' Карађорђемъ,
На ново е Србинъ ослобођенъ.
Она силна рука Карађорђа,
Ослободи Србина одъ гвожђа,
Подиже га из' сна и разбуди
И научи да слободу любн.

Одпоръ дасмо зверскомъ яничару,
Помого смо и себи и цару.

Уреди смо школе и судове,
Поправи смо мосте и путове.
Србска земля опет' пропевала,
И слободе свое с' дочепала.
Срби више себе се нестиде,
Весео е куд' годкои иде.
Законъ само сада над' њим' влада,
Свакиј пева и болѣмъ се нада.

Она иста земля штоно негда
Беше пуна несреће и беда;
Гди е влад'о ко е ячій быо,
И слабій се од' ячега крио;
Она иста свагда лепа земля
Пуна среће, блага и веселя,
Има уставъ што влада над' свыма,
Над' силнымъ ка ѣ над' слабима.
У той земљи гди све бѣде быше,
Сада Србинъ најсрећније дише.

Па ту срећу што сада имамо,
Треба добро да е мы чувамо.
Да мислимо шта смо негда были,
И зашто смо крвь толику лили.
Мы смо мали и слога насъ едва,
Изчупала гдино беше бездна.
Неслога пам' на косову равну
Сруши царство и будућностъ славу,
Та она е увек' узрокъ само
Те едначо у свету страдамо.

(— Шумадинка трудиће се свагда,
Да по обштемъ мнѣнью се влада.
Прекипила од' велики желя,
Ужелила с' свои читателя.
Едва чека да међу њи дође,
И да с' њима говорити пође.
И призивљъ дрвлъ и каменъ
Свям' на свету искрено с' заклинъ.
Да ни за чимъ на свету немари,
Осимъ само за свеобште ствари,
Ћудљива е — то јој много шкоди,
Ал' ни за ким' она с' неповоди.
Ко е фали некаже му фала,
Нит' се срдн ко јој нађе мана,
Она добро свой публикумъ знаде,
И држи се средине и правде.
— Па дай Боже! да памъ роде њиве,
Виногради, грмови и шљиве:
Трговина да процвати болѣ
И књижевно неорано полѣ,
Да намъ руде, што сада копаю
Доста злата, гвожђа, бакра даю.
Да миръ, срећа, тишина и правда
Са закономъ у Србин влада!
Е — па онда Шумадинка веће,
Долазит' вам' нигда престат неће. —)

М И Р О Ђ И Я.

(Речникъ за жвотъ.)

Азъ као што е кодъ свио готово языка прво писме,
тако е и у нашој азбуки оно прво. Али (вели Сафиръ)

зашто е башъ азъ прво писме а не кое друго, нема никаквог основа, као што нема никаквог узрока ни основа зашто бы кое друго писме было прво а не азъ. Има млогий кои су први, безда има узрока зашто су први; највише зато ербо се незна ко бы иначе было првий. Али нема нигди првог без второгъ; второ е дакле нуждне за прво, ербо кад небы было второг не бы могло прво быти. Съ тога нема првог члена без второгъ; првог президента без второгъ, првог секретара без второгъ, и тако азъ не бы было прво писме него едно и цигло кад не бы Буки и другий писмена было. *Азъ* на славенски значи я, и то прво славенско писме показуе славенску себичность, и за то кои е год славенски народ страдао то е највише за то страдао, што е свакий хтео да буде азъ а нико не хтео да буде буки или она друга писмена.

Адамъ быо е првий човекъ, то знамо сви, али ко бы могао знати ко ће последњи човекъ быти! То е лако погодити, ер у свако доба на читавомъ свету има много више последњи людий него што бы требало. Но ни еданъ нити жели, нити оће да каже да е последњи, а кад бы хтео да се свршава светъ, онда бы и они кои су први, казали да су последњи.

Ако, то е една речъ без кое не бы могао светъ обстати, или ако бы и было онъ бы было сасвямъ другчи то естъ быо бы без ако, и было бы много другий него што вели Доситей кад бы было свет без медведа. И да не тога проклетог *Ако* пола бы света срећније живило; све човекъ што усвомъ целомъ животу мысли и ради, пола готово ради са *ако*. Многи вели: „Направи ћу кућу ако будемъ живъ, — удаћу се ако наћемъ прилику — оженићу се ако узмогу —“ кредиторъ каже: „Ако неплатић затворићу те“ дужникъ каже: „платићу ако добіемъ.“ у обште да не *акова* на свету болъ бы было. Кадъ ти ко годъ што обећа па у томъ обећаню гди год спомене *ако* слободно ничемъ се ненадай. Свакий договоръ, или посао са *ако* не савршенъ. То *ако* кадъ се патрашке чита много е лепше и слаће, ер онда баремъ свакин помисли на оку вина.

Альина. Све оно што човекъ на себи и око свога тѣла носи зове се альина. То е дато као казнь првомъ човеку за грехъ; али сада ушло е тако у обичай да што човекъ више, и лепшиј альина на себи носи тым се више уважава. Поредъ све филозофје, и учени и прости од како е света цене и мере човека најпре по альинама, зато сада многи люди носе по два капута, по две кошуль (едну од вуне, а другу од платна) по троје панталоне, по двоје чизме без чарапа, (т. е. нерачунаюћи чарапе) а то све за то да бы за два човека уважавани были. Како е човек смешанъ! — гди годъ што у природи има од свашта по мало на себи носи, носи злато и сребро, носи каменъ, носи овчию вуну и конопль, облачи се у различне коже, а најрадје завяю се люди у курячку, медвећу и лисичю кожу, сиротиня само носи ягнѣћу кожу. Лисичје коже најболъ чуваю одъ мрза, и у сва времена у модѣ и на цени стое. Альине су узрокъ млогомъ кое чему на свету. Неко изгуби а неко добіе свою срећу на свету сбогъ альина. Многи момци залюбе се само сбогъ альина у какву девојку, а тако исто и млоге девојке удаду се само за альине. Лепа альина много пута сакрје рђаво срце, и јоштъ кадъ бы се могло изумети да и езъкъ носи альине, онда бы на овомъ свету сви богати люди скупа и добрии паметни были. Лепа альина на много места отвара путъ и уважаванъ. Човекъ е научио да

пре него што кога из унутрашности позна, да га најпре по спољашности цени. Кралъвићъ Марко премда е лећеномъ и без мере пио вино, опетъ е по кадъ кадъ быо и великий философъ. Онъ се преобуко еданъ путъ у просячке изцепане альине, и отишао на едну господску славу, гди му нису ништа дали да еде и пије него га отерали; а онъ онда обуче се у ерму и злато и пригрне свой ћуракъ па дође опетъ на исту славу, и онай истый домаћинъ и гости посаде га у прво чело, онда Кралъвићъ Марко примакине чорбу па обадва своа рукава замочи: „Едите“ вели „мои свилени рукави та се часть вама допоси.“ То ни едномъ старомъ философу па ни самомъ Диогену не пало на паметъ, а светъ е у томе увекъ као онда быо. Марко хтео е да позна светъ. Кадъ е ручао онъ свомъ ћурку рекне „Фала на части.“ А ћуракъ му онда рекне: „Почитуј ти мене па ћу и я тебе.“ У време Езона слободно е было говорити магарцима и свој животинъ; у време Кралъвића Марка говорили су альине, а у наше време не слободно ни учредницыма новина говорити и своя мнѣнія давати, у Француской.

(Продуженіе слѣдуе.)

О Б Я С Н Е Н І Ё.

Шумадинка е почела излазити, али нема из окружны места ни половину свој стары пренумеранта. Изъ неколико окружны вароши јошт не ни еданъ послат, а из Лознице край Дрине столице само еданъ. Но то не узрокъ што люди неће да плаћаю, него што самъ я погрешю, те самъ новце напредъ поискао, ер човеку е свакомъ уроћено да неће ни медъ што зна да е сладак да плати, док га невиди. Скупителъи являю ми да се многи неће зато да пренумерираю, што се боје да се опетъ незабрани, па да им новци непропаду, но то неће нигда быти, ер Шумадинка неће нигда тежити противу ползе нашегъ народа, него свагда трудиће се колико може за обштый напредакъ, а то и нашемъ правителству на срцу лежи; она ће увек држати се законости и поредка. И ако гди год узрешета, то ће само из любви к правителству, и народномъ напредку чинити; ер кад ко годъ какву воћку креше он неиде нато да е съ тым ‘осуши’ него да му болъ цвета, расте и болъи и питомій плодъ приноси, и кад ко год копа траву и коров око воћке он неиде ни с тым да е осуши него да болъ напредуе и да се чврстиће држи. Но поредъ свега тога цензура е најболъи мой емаць, и она добра стои да Шумадинка неће нигда имати узрока да се забрани. Многи нису се за то пренумерирани, што држе да се у Шумадинки неће ништа о важниј стварма, и слободно писати, на то им имам одговорити да наша слобода печати не тако ограничена као што многи мысле, и да се може колико се оће слободно писати о ползи обштой, о побольшаваню обичая, школа и свега, само кадъ се оће. Кодъ насъ нема фала Богу ни едне власти коя неподлежи закону, и коя не ограничена уредбама и правилами, па тако е и са цензуромъ. Наша е цензура умерена, разборита и блага; блажја може быти него што е за садъ у фалдномъ гнѣзду слободѣ, у Паризу. Другчи самъ я гледао цензуре, гди кадъ нађе у новинама написану речъ: „отечество“ а она избрише, па место те речи напише „Шлезја“, наравно то е было одавно, има од то доба седамъ месеций. Наша пак цензура избрисала бы оне речий, кое бы видила да неиду к развитку наше народности и кое непобућую отечестволюбје. И я остаемъ увек притоме да што е год наше, сладко е. Да насъ Богъ туђе самоцензуре сачува.

Некій скупительи пишу ми да се могли за то нису пренумерирати што мысле да ће учредникъ Шумадинке на пролеће опетъ отићи кудъ годъ да путує; я за то незнамъ ништа, међу тымъ болъ бы было да неслуте, но ако и пође кудъ да путує, то ће путовати по Србији да купи вересію одъ своіхъ новіца. Многи јоштъ другіи неосновани узрока было є по окружнимъ местима, те самъ сбогъ тога овако малый брой пренумеранта добыо, иначе свы бы се радо пренумерирали. Садъ пошто ће се видити изъ овогъ листа да су све неосновани узроци и сумњы, надамъ се да ће се свы радо предброити. Зато можно да се имена пошлю, па макаръ новци и доцнѣ, ер кадъ сва наша књижевность на вересіи стои, нека и Шумадинка иде на вересію.

Цена ніе се могла на мањ спустити, ербо є артия на душу цену скочила, и нигди се неможе добити да се купи, ербо гди годъ кои комадићъ артиє беше, направиле банке одъ нѣи — у Европи. То су срећне и богате државе, коє одъ десетъ табака артиє, за по сата могу направити десетъ хиљада дуката.

Шумадинка садржава ће у себи поредъ забавны предмета и озбылье чланке. Саобштава ће сва поставленія како чиновника, тако и учителя, и рукоположеніе свештенника, коє до садъ ніе было, и за коє могли су се изразити да желе и то имати. За коє умолявамъ конзисторіє, и школске управителѣ, да имаю доброту и да учредничеству доставляю. Често ће саобштавати те чай новаца, и цену ране и марве збогъ трговине. Тако исто явля ће се поставляя практиканта, коя намъ до знаня дођу. Овомъ приликомъ морамо и то казати да су практиканты за сада кодъ насъ највећій любительи читаня, и нигди ни еданъ у окружію ніе остао да се непренумерира поредъ све своє мале плате. То су све млади люди и ради да што чуо и науче, у нѣима огледа се будућность сръбске књижевности, а поштари најболыи су скупительи пренумеранта, само штета што ніе тай обичай и при новинама као при кнѣигама да се еданаесте даю на даръ. Но благодарєћи свима предбройницима и скупительима учредничество Шумадинке обећава се быти — благодарно.

У Шумадинку примаће се свакояка обявленія, и платиће се за нѣи као обично, првый путъ одъ врсте 3 кр. други путъ 2 кр. а трећи путъ 1 кр.

Учредничество Шумадинке радосноће примати свачіє дописе, и књижевне прилоге одъ сваке руке. И можно да намъ свакій помогне и да пише, а садъ ће се имати гди печатати почемъ Шумадинка є сада много већа и два путъ излази на неделю. А тако исто некъ намъ се шалоу све нове народне песме, пословице, народне приповедке, исторични одломци, едномъ речю све оно, за коє бы было штета да пропадне и да се заборава.

Чимъ се скупе свы предбройницы, и само ако буде прилично число, учредникъ Шумадинке обећава се одма почети или болъ да рекнемъ продужити устарой јоштъ Шумадинки започето своє путовањ изъ 1846. године; путовањ по Швайцдерской у 1847. год. а нарочито путовањ у 1850 — и 1851. годиня, у комъ є времену наилучшу и најважнѣю часть западне Европе прошао. И на целомъ томъ путу гди є годъ што лепо и знаменито видію колико є умео забележити є, и садъ се радує да може своимъ читателѣима стопу по стопу, речъ по речъ просто приповедати. И свакій читатель заедно ће с' нѣиме прећи два путъ преко Алпа; заедно с' нѣиме слушаће шумтанѣ швайцдерски водопада; заедно с' нѣиме проћи ће крозъ Лондонъ и Паризъ и учиће познати тамошня места и обичає, заедно с' нѣиме шловиће по мору, и пеняти се, на огнѣдищу гору Везувъ, и одозго заедно с' нѣиме гледаће лепоту света и дивити се природи. Свакій читатель заедно ће с' нѣиме стояти предъ иконама Рафаела и предъ Развалинама Рима, заедно ће с' нѣиме почивати у ладу

смокава, и укратко — заедно ће с' нѣимъ проћи свуда, кудъ є онъ прошао, видити све што є онъ видію, едномъ речю читатель ће све с' нѣиме делити, осимъ умора и учинѣногъ великогъ трошка. — И то мора примѣтити, да неученъ као што є, неће писати за одвећъ учене и високоумне, па зато неће ни марити ако они нађу маѣна. Онъ познаюћи се лично с' половиномъ своіи предбройника, быће у свачемъ поверителанъ, и писаће о свему искрено безъ свакогъ затезаня, као кадъ бы пріятељ пріятелю писмо писао, и тако — ако му околности допусте — више ће се изповедати него приповедати. Но ако останемо при овомъ брою пренумеранта, кои јоштъ неможе заклапати трошакъ саме типографіє, то онда — треба слегнути раменима.

Шумадинка уверена о родолюбивой цѣли своію сръбскій листова, жели са свима у миру и пріятељству живити. За политичне вѣсти има своє дописатель у Паризу, Лондону, Берлину, Бечу, Риму и Сопоту; кои ће свы управо на учредничество Шумадинке преко Лойда писати.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Подъ рубрикомъ „*домашній новостій*“ имамо честь нашимъ читателѣима явити да нема ништа новогъ. Осимъ то да є ове године ново лето првогъ Январія започело; и ако снега небуде 1-вогъ Январія, онда за цело неће ни 1-вогъ Юлія быти. Ове године почело є ново лето у Вторникъ, и свакъ воли кадъ ново лето непадне у неделю, нарочито они кои су се ѣутуре погодили. Како є лепо међъ дановима уређено, нѣи седморица крозъ целу годину владаю, и сваке године имаю по реду другогъ президента, кои имъ скупштину отвара и ново лето почиѣ. А не као Бунапарта у Паризу сваке године онъ те онъ. Мы честитаюћи ново лето нашимъ читателѣима, желимо да не доживе више него само десетъ новы година — али коє нове године да све падаю у данашнѣи данъ, т. є. у вторникъ. (У идущимъ брѣсвѣма имаћемо више домаћи новости, еръ смо паручили на све стране да се кую.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Триестанске немачке новине спомину: Да одъ 400 година турци су наместили своє чиновнике по окружіямъ, кои су измеђъ осталогъ такоже и брой умножаваня или умаляваня народа свакій путъ точно у своє кнѣиге Перидехане, и Дефлер-хане бележили, коє кадъ бы се сада прегледале слѣдство бы было важно за историю турскогъ царства.

— Паризки догађаи осетили су се у Цариграду већма негъ што смо се надали. Лавалетъ продужава своя саветованя непрестано са великимъ везиромъ. — Изъ Петербурга нови депешы стигли су сбогъ поведеногъ питаня о светомъ гробу, у каквомъ смыслу јоштъ незнамо.

— Еданомъ Ирлендесцу Мак-Логлену пала є напаметъ та мысао и потомъ измыслио є планъ да огнѣдищу гору Везувъ угаси, и тако да она у будуће неможе никакву штету око себе своіомъ ватромъ чинити. Онъ има тай планъ да прокопа еданъ каналъ изъ мора крозъ брегъ до оногъ Ждрла, и потомъ вода ће доле падати. Извршенѣ тога плана не бы више стало него само два милиона талира. — Штета што се тай ніе пре две хиљаде година родію да спасе Херкуланумъ и Помпею. —

— У Шамбери уваћено є много бегунаца француски, међу којима є такоже было и две жене одъ велики породица.

— По новинама познає човекъ много пута и публикумъ. — У сѣверной Америки долазе обично на 8 хиљада душа, едне новине; у Аустрији на 140. хиљада душа.